

דף עזר ללימוד הדבר-מלכות • פרשת תזריע-מצורע

דרך ישראל לזירוז הגאולה

זהו הרי שמו של משיח עצמו (ס"ב). אך מדקדק ומצביע על נקודות תמוהות לכאורה בסדר הפרשיות ושמותיהם (ס"ג). קושיות אלו מעוררות להבין יותר לעומק את כל ענין הנגעים וטהרתם, ענין הגלות והגאולה. כדלקמן:

את ביאורו הפנימי פותח בהבאת דברי אדמו"ר הזקן בלקוטי-תורה, שמחד גיסא מבאר שהנגעים הם פגם חיצוני בלבד, ומאידך גיסא מבאר שהם אורות עליונים (ס"ד).

על יסוד דברי אדמו"ר הזקן מוסיף ומסביר שהא בהא תליא, כיון שהנגעים בשרשם הם אורות עליונים, לכן גם כאשר משתלשלים מהם נגעים כפשוטם, הם פגם חיצוני בלבד שתיקונו הוא על ידי התגלות מהותו האמיתית (ס"ה). ומבאר את דבריו, שהנגעים הם אורות דתוהו שאינם מתלבשים בכלים, ולכן נראים לנו כחושך ונגע. כמו רצוא בלי שוב, שתוצאותיו הם ישות וגסות. והפתרון הוא חיבור הרצוא והשוב, האורות והכלים, על ידי ביטול ולימוד תורה (ס"ו).

ועד"ז מבאר את ענין הגלות והגאולה: עניינו האמיתי של חושך הגלות הוא האורות הכי גדולים, אלא שכיון שאין לנו את הכלים להכיל אותם, נראים לנו כחושך וגלות. בגאולה יתחברו האורות והכלים, על ידי הביטול ומסירות הנפש במשך זמן הגלות (ס"ז).

ועל פי זה חוזר ועונה על הדיוקים שבתחילת השיחה [ס"ג], כיצד שמות הפרשיות מרמזות על מהותם הפנימית של הגלות והגאולה [מקשר זאת גם לפרשיות של שבוע הבא, אחרי-קדושים]. ומסיים בביאור אודות משיח עצמו, שגם הוא עצמו נמצא כאן כבר בזמן הגלות, ובגאולה הוא רק יצא מהעלם לגילוי (ס"ח).

נושאים נוספים. דרך ישראל, חודש אייר, מלכות שבתפארת (סעיפים ט-יא).

רעיון זה מתקשר גם לשאר עניני השבת:

בפרקי-אבות שלומדים השבת, רבי - המשיח שבדור - שואל מהי הדרך הישרה לפעול התגלות וביאת המשיח. ועונה "כל שהיא תפארת", תפארת זו התורה המחברת את האורות והכלים (ס"ט).

גם מבחינת התאריך, החיבור של ניסן-אייר הוא חיבור של אורות וכלים (ס"י). וגם בספירת העומר אנו אווזים כבר במלכות שבתפארת. מלכות זוהי הגאולה, ותפארת זו הדרך לגאולה.

על של פועל באתי (סעיפים יב-יד).

הדרך הישרה לזירוז הגאולה היא לימוד התורה בעניני משיח וגאולה, גם נשים וטף, ומה טוב בעשרה. להוסיף בנתינת הצדקה. וההחלטה תביא את השכר - התגלות משיח בפועל ממש.

רקע לשיחה:

ב'שיחה הידועה' של כ"ח ניסן תנש"א, הטיל עלינו אדמו"ר מלך המשיח שליט"א את האחריות "עשו כל אשר ביכלתכם . . להביא את משיח צדקנו בפועל ממש". הרבי אמר שהוא מצפה לאלה "שיטכסו עצה מה לעשות וכיצד לעשות", ונתן לנו כיוון כללי "ענינים שהם באופן דאורות דתוהו אבל בכלים דתיקון".

הימים שלאחר השיחה היו ימים של התעוררות שיא, חסידים שאלו את עצמם מהי העצה הנכונה לזירוז הגאולה, ומה הכוונה "אורות דתוהו בכלים דתיקון".

שבוע לאחר מכן, בשבת פרשת תזריע מצורע, ביאר הרבי באריכות מהם אורות דתוהו ומהם כלים דתיקון, מדוע הגאולה באה דוקא על ידי חיבור דתוהו ותיקון, וגילה מהי הדרך לחברם יחד - על ידי לימוד התורה.

בשיחה ממשיך הרבי ושואל "מהי הדרך הישרה הקלה והמהירה ביותר מבין כל דרכי התורה, כדי לפעול התגלות וביאת המשיח" - זו בעצם השאלה שכל חסיד שואל את עצמו מאז כ"ח ניסן. והרבי משיב, "לימוד עניני מלך המשיח ועניני הגאולה שנתבארו בריבוי מקומות . . ובפרט בתורתו מאמרם ולקוטי שיחות של נשיא דורנו".

בין היוזמות שעלו באותם ימים, היתה עריכתו של דף מפתח לעניני גאולה ומשיח בתורתו של אד"ש (ע"י הת"מ. דברוסקין ושי. גרינברג). בשיחה התברר שאכן אד"ש מה"מ רואה זאת כמענה מתאים להגדרה "אורות דתוהו בכלים דתיקון", ומאשר שזוהי דרך ישרה לביאת המשיח.

שיחה זו ניתבה את ההתעוררות הגדולה האפיק של לימוד עניני גאולה ומשיח, ואנ"ש בכלל והתמימים בפרט הוסיפו בלימוד עניני הגאולה. עידוד מיוחד לכך באופן של "מעשה רב" נתקבל שבוע נוסף לאחר מכן, כאשר ביום ט"ו אייר חילק אד"ש מה"מ לכל אחד מהחסידים קונטרס 'דבר-מלכות' ובו ארבע שיחות מלקוטי שיחות של נשיא דורנו, המבארות את עניני הגאולה, מתוך מטרה ברורה לעודד את הלימוד בשיחות אלו. ומאז ועד היום "מנהג ישראל שהולך ומתפשט ללימוד עניני הגאולה" (ש"פ ויצא תשנ"ב), עד שהלימוד בעז"ה יהפוך למציאות ברורה וממשית, גאולה בפועל בעולם.

באותה תקופה החלה גם כן התעוררות בנוגע לגילוי שמו של משיח בעולם, פסקי דין וקבלת המלכות וכו'. גם לכך התייחסות בשיחתנו [סוף ס"ח, וראה במדור 'מושגים בשיחה'].

מבנה השיחה:

פתיחה. הצגת הנושא המרכזי ושאר הנושאים שבשיחה (ס"א).

השיחה נפתחת בהמשך ישיר לשיחת כ"ח ניסן, באיזכור על הגאולה המוכרחת להגיע כל רגע, ועל הצורך בפעולת כל אחד מישראל כדי להביאה בפועל ממש.

לאחמ"כ מונה את עניני השבת, שבהמשך השיחה יבואר כיצד הם קשורים לגאולה השלימה: פרשת השבוע [כפי שיבואר בסעיפים ב-ה], פרק שני באבות [ט"ט], הזמן בחודש [ס"י] ובספירת העומר [ס"יא].

נושא ראשון. הצרעת והגאולה (סעיפים ב-ח).

פותח בביאור פשוט המקשר את הפרשיות תזריע ומצורע לגאולה: פרשת תזריע, רומזת על עבודת בני ישראל בגלות הפועלת גאולה, ופרשת מצורע,

מושגים בשיחה:

עם סיומו של חודש ניסן (ס"א). כנראה הכוונה ליום בו נאמרה השיחה הידועה דכ"ח ניסן (ראה גם הע' 1).

כלו כל הקצין כפשוטו ממש (ס"א). מקור הביטוי הוא בדברי חז"ל במסכת סנהדרין "כלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה" (ראה הערה 3). יתכן שהכוונה בשיחה היא, שהיות שבדורנו כבר עשו תשובה, ואין הדבר תלוי בתשובה (כמפורש בשיחות אחרות [ראה ר"ד עם הרב מרדכי אליהו ועוד]), נשאר ה"כלו כל הקצין" כפשוטו, ללא כל תנאים.

אך מדבריו "עם סיומו של חודש ניסן . . . כלו כל הקצין", מובן לכאורה שישנה משמעות מיוחדת בתאריך זה שבו דוקא נסתיים קץ מסויים.

קץ הימים וקץ הימים (ס"א). המילה 'קץ' משמשת הן כהתחלה והן כסיום. קץ הימים זהו סוף הגלות, וקץ הימים זהו תחילת הגאולה.

יניקת החיצונים (ס"ה). כוחות הטומאה מכונים 'חיצונים'. את כוחם הם יונקים כמובן מהקדושה, 'יניקת החיצונים'.

תוהו ותיקון (ס"ו). האריז"ל גילה אודות עולם התוהו בו האיר הקב"ה אורות עליונים וחזקים, שהכלים לא יכלו להכיל אותם ונשברו, מזה נשתלשלו כל הענינים הבלתי רצויים שבעולם. ועולם התיקון בו האיר הקב"ה אורות מועטים, והכלים היו רחבים יותר ויכלו להכיל את האור. בשיחה מבואר רבות אודות החיבור המושלם של אורות תוהו וכלים דתיקון, האורות החזקים עם הכלים הרחבים.

רצוא ושוב. העלאה והמשכה. חסד גבורה ותפארת. (ס"ז). כלומר: גבורה נמשלה לאש הנמשכת לעלות למעלה, לכן היא קשורה לתנועת הרצוא, התשוקה להידבק בהקב"ה. חסד נמשל למים הנמשכים למטה, לכן הוא קשור לתנועת השוב, להתעסק עם העולם הגשמי ולהמשיך את האלקות לתוך העולם. התפארת מחברת את החסד והגבורה, ולכן גם את הרצוא והשוב.

[ליתר ביאור, ולהבנת סדר הדברים בסעיף זה, יש לשים לב:

בסעיף זה מזכיר מושגים שונים המתקשרים זה לזה כבשרשרת. בתחילה מדבר על אורות עליונים והמשכתם בכלים, בהמשך מקשר זאת לרצוא (אורות עליונים, תשוקה חזקה לאלקות) ושוב (המשכה בכלים). ולאחר מכן, מבאר שרצוא ושוב הם סוג של העלאה (רצוא) והמשכה (שוב), והעלאה והמשכה יכולים להיות גם כן חסד (המשכה) וגבורה (העלאה).

התפארת היא מקשרת את החסד והגבורה, ובמילא גם כן את ההעלאה וההמשכה, ובמילא גם את הרצוא והשוב, ובמילא גם את האורות והכלים.

לכן בחלקו הראשון של הסעיף (עד נקודתו המרכזית, במילים 'תפארת . . . כתר'), הסדר הוא אורות וכלים, רצוא ושוב, העלאה והמשכה, חסד וגבורה. ובחלקו השני של הסעיף (מהמילים 'תפארת . . . כתר' ואילך), מתהפך הסדר, חסד וגבורה, העלאה והמשכה, רצוא ושוב, אורות וכלים].

תפארת. כתר (ס"ז). חסד גבורה ותפארת הם חלק מעשרת הספירות. כל הספירות נאצלו מבחינת הכתר הכוללת את כולם יחד, אך בספירת התפארת נרגש השורש יותר מאשר בחסד וגבורה [כביכול – בדרך אפשר – כמו עשרה בנים המגיעים כולם מאב אחד, אך אצל אחד מהם נרגשת הרבה יותר שייכותו לאביו, והוא מעורר בכולם את שייכותם לאביהם ולמשפחה?].

אף שהחסד והגבורה לכאורה שונים זה מזה, אך כאשר מתגלה שרשם בבחינת הכתר, מתגלה שיש להם מטרה וכוונה אחת. נמצא שהתפארת שמגלה את בחינת הכתר, מחברת את החסד והגבורה יחד [כביכול – ע"ד אפשר – שני שליחים שכל אחד יש לו אופן עבודה שונה לחלוטין, וכאשר מגיע משהו שלישי ומזכיר להם את המטרה הפנימית של השליחות המשותפת לשניהם, הם מסייעים זה לזה].

תפארת. תורה. ביטול (ס"ז). בשיחה מבאר אופנים שונים של חיבור, המתקשרים כולם יחד. התפארת מחברת את החסד והגבורה, והביטול מחבר את הרצוא והשוב. התפארת היא בעצם תורה, והביטול הוא כלי לתורה.

ישת חושך סתרו (ס"ז). כביכול הקב"ה שם חושך להסתתר בו. חסידות מבארת את הפסוק שהכוונה לחושך שלמעלה מאור, גילוי כה נעלה שאין לנו היכולת להשיגו ולכן הוא נדמה לנו כחושך.

יכול כמוני – בניחותא (ס"ח). הפסוק אומר "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם". חז"ל מפרשים שהמילים "קדוש אני" באים להדגיש את ריחוק הערך בין קדושתו לקדושתו של הקב"ה. ובלשונם "קדושים תהיו, יכול כמוני (בתמיהה), תלמוד לומר כי קדוש אני".

(1) להעיר שבכמה מקומות בדא"ח מבאר שתוהו ותיקון זהו ע"ד חסד וגבורה (ראה ד"ה ואתם הדבקים תרצ"ד), אך כאן בשיחה לא נראה שרומז לענין זה. וצ"ע.

(2) ע"ד המבואר בד"ה 'ודוד עבדי' תשל"ב (מלוקט 1) בסיומו.

אך בחסידות מבואר, שליהודי יש אכן שייכות לקדושתו של הקב"ה עצמו כביכול, ולכן מפרשים את דברי חז"ל, "קדושים תהיו, יכול כמוני (בניחותא)", שיהודי יכול אכן להתקדש כמו הקב"ה עצמו.

משיח נמצא בעולם (ס"ח). כנראה כוונתו לבחינת משיח שבדור, שבכל דור ישנו אחד מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח (כמבואר בדב"מ וירא-חיי"ש-ויצא תשנ"ב, ועוד), כפי שהיה רבי יהודה הנשיא בזמנו.

בהערה מביא את דברי הרמב"ם ומסיק מהם "היינו שהוא כבר מלך". וכנראה כוונתו כמו רבי יהודה הנשיא שהנהיג את ישראל בזמן הגלות (ראה דב"מ תולדות הע' 93), ע"ז המשיח שבכל דור הוא המנהיג של עם ישראל בזמן הגלות, הנשיא שבדור (ראה קונ' בית רבינו שבבבל ס"ז).

מלך רב. מקיף ופנימי (ס"ט). הצמח צדק מבאר שהרב משפיע לתלמיד הבנה והשגה, ענינים הנקלטים בשכלו (פנימי). למלך העם מתמסר בקבלת עול מוחלטת ובעיניים עצומות, והמלך נותן להם ענינים שלמעלה מהשגתם (מקיף). בשיחה מבאר שהענינים שאינם נקלטים בשכל של המלך משפיע, הם האורות עליונים שלמעלה מהתלבשות. והתורה שמחברת את האורות והכלים, מחברת גם את המלך והרב.

ההכרזה ש"הנה זה מלך המשיח בא" (ס"ד). כרגיל בהתוודעות בשבת, בסיום ההתוודעות מזמין הרבי את אלו שעומדים לעשות פעולות מסוימות, שיעלו לקחת בקבוק משקה ויכריזו על פעולותיהם. באותה שבת הקדים הרבי ואמר שההכרזה שמכריזים כאן נשמעות בכל סדר ההשתלשלות, ולאחר מכן עלה ר' דוד נחשון והכריז על ההתוודעות שיעשו בקשר עם קבלת המלכות של הרבי מלך המשיח, ולראשונה הוכרזה בפני הרבי ההכרזה 'יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד'.

יתכן שהדברים בסוף השיחה אודות "ההכרזה בכל סדר השתלשלות" שמראים באצבע שהנה זה מלך המשיח בא, מכונים למאורע זה.

ולהעיר גם מהדברים הברורים בסוף ס"ה, "משיח נמצא בעולם בזמן ומקום הגלות . . . שהוא כבר מלך . . . ואנן חסידים נעני אבתריהו בנוגע לרבותינו נשיאינו".

לחביבותא דמלתא:

מסכת סנהדרין וסוף מסכת סוטה (ס"ג). להעיר שישנם עוד מקומות בש"ס בהם מבואר עניני הגאולה (במסכת שבת, כתובות, בבא בתרא, ועוד). חסידים ביארו בדרך אפשר, שבמסכת סנהדרין וסוטה מדובר בעיקר על סימני הגאולה והתקופה שלפני בואו. וכאן אד"ש מה"מ רומז לדבריו (בדב"מ פ' בלק תנשא" ס"ג) שלימוד עניני הגאולה צריך להיות לכל לראש אודות תקופתו אנו, כמבואר במס' הנ"ל.

מאמרים ולקוטי-שיחות של נשיא דורנו (ס"ג). להעיר שהנהגתו הידועה של אד"ש מה"מ יהי' ליחס את נשיאות דורנו לאדמו"ר הרי"צ, וכאן זו מהפעמים הבודדות בהם אד"ש מה"מ רומז ברורות לנשיאותו שלו עצמו.

נערך - בדרך אפשר - על ידי מערכת
הערות התמימים ואנ"ש בית משיח-770
מופץ על ידי איגוד תלמידי הישיבות 770

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד